

Mirjam Oldenhave en Lanya Sabir

De levens van Lanya

Met illustraties van Carolien Wesselink

Uitgeverij Ploegsma Amsterdam

Ik heb iets gedaan wat niemand begrijpt. Het is ook onbegrijpelijk. Toch wil ik het ooit aan hem kunnen uitleggen. Dat moet, daar heeft hij recht op. Ik heb al heel veel opgeschreven, maar nu ga ik alles nog eens op een rijtje zetten, precies zoals het gegaan is.

‘Ze is te veel verwesterd, het wordt met de dag erger,’ zei mijn vader.

Die zin, daar draait alles om, dat is de reden van wat er allemaal gebeurd is. Daarom begin ik bij het moment waarop mijn vader dat zei.

Hopelijk wordt alles een beetje duidelijk, ik vind het fijn dat je mijn verhaal wilt lezen.

Liefs van Lanya

Alarm

‘Ze is te veel verwesterd, het wordt met de dag erger,’ zei mijn vader. Hij stond in de keuken te bellen en had me niet horen thuiskomen.

Ik wist meteen dat het over mij ging.

Verwesterd, ja, wen er maar aan, dacht ik. Ik wilde meteen doorlopen naar boven, maar toen hoorde ik hem zeggen: ‘We gaan iemand voor haar zoeken, ze moet hier echt zo snel mogelijk weg.’

Ik schrok me rot, dat snap je zeker wel.

Hij kwam met zijn telefoon de gang op, maar toen hij me zag, praatte hij gauw verder over andere dingen. ‘En hoe gaat het met Ailan en met de kinderen? Alles goed?’

Te laat, ik had het al gehoord: ze gingen iemand voor me zoeken. En met die ‘iemand’ moest ik trouwen. Niet hier in Nederland, maar daar in Koerdistan.

Uithuwelijken, noemen Nederlanders dat. Weggeven, zeggen wij. Weet je hoe oud ik was? Veertien!

Ik wilde mijn school afmaken en daarna op kamers wonen met mijn vriendinnen. En in het weekend uitgaan. Ik wilde hier in Nederland blijven wonen en niet meer terug naar Irak.

Ooit, ooit ging ik heus wel trouwen, maar niet nu al. Dus inderdaad, ik was verwesterd. Een Koerdische vrouw zegt niet: 'Ik wil dit en daarna wil ik dat.' Misschien denkt ze het wel, maar ze houdt het voor zichzelf.

Maar wat had mijn vader dan verwacht? Ik woonde pas een paar maanden weer bij mijn ouders. Hiervoor had ik zeven jaar in een Nederlands pleeggezin gewoond, dat was de helft van mijn leven! Natuurlijk was ik verkaasd, dat is toch logisch?

Mijn vader en moeder woonden die jaren in een AZC, daar zal ik later nog wel meer over vertellen. Of niet, want leuk is anders. Maar toen ze eindelijk een huis en een verblijfsvergunning kregen, kon alles weer normaal worden. De kinderen kwamen weer thuis wonen en die moesten ook weer normaal doen. Normaal, net als vroeger in Irak, maar dan hier in Nederland.

O ja, even voor de duidelijkheid: wij zijn Koerden en we komen uit Koerdistan. Dat ligt voor een deel in Irak, daarom zeg ik soms Irak en soms Koerdistan. Maar ik bedoel steeds hetzelfde, namelijk: het land waar wij vandaan komen.

Ik ging naar boven, misschien kon ik daar alleen zijn. He-laas, mijn zusje Dawen zat op haar bed met haar poppen te spelen.

'Wat is er met je?' vroeg ze.

Wat zag ze dan? Ik huilde niet. Misschien was ik bleek.

'Ze gaan iemand voor me zoeken,' zei ik.

'Moet je naar Koerdistan?'

Ik ging naast haar zitten. 'Nee, dat kan niet. Ik zit toch nog op school!'

'Als jij weg bent, heb ik de kamer helemaal voor mij alleen.'

Ze keek verlekkerd om zich heen, alsof ze het alvast opnieuw aan het inrichten was.

‘Maar ik ga nog lang niet weg,’ zei ik.

Mis. Meteen diezelfde avond vertelden mijn ouders dat er iemand om mijn hand had gevraagd.

‘Een heel goeie jongen,’ zei mijn vader. ‘Hij drinkt niet en hij heeft nog geen meisjes gehad. Hij heeft een mooie baan waar hij veel geld mee verdient. Op dit moment woont hij nog bij zijn moeder in Erbil, maar na de bruiloft koopt hij een eigen huis.’ Hij staarde dromerig in de verte, hij hield nu al van zijn toekomstige schoonzoon. ‘Echt een heel goeie jongen,’ herhaalde hij.

Ik had het ineens ijskoud. ‘Maar ik wil eerst mijn school afmaken.’

‘Natuurlijk!’ antwoordde mijn vader. Hij was het nog nooit zo met me eens geweest. ‘We gaan alleen maar op vakantie naar Irak, dan kunnen jullie kennismaken, maar daarna mag je terug naar Nederland om je diploma te halen!’

Hij loog.

‘Ik wil niet naar Irak,’ zei ik na het eten tegen mijn moeder. Ze stond in de keuken met haar rug naar me toe.

‘Maak nou eerst maar eens kennis met hem. Misschien wil hij daarna wel naar Nederland komen,’ antwoordde ze.

Leugens, leugens, leugens.

‘Als ik hem niet leuk vind, mag ik dan weigeren?’ vroeg ik.

‘Natuurlijk, dat is toch de afspraak?’

Ze bedoelde de afspraak met jeugdzorg: ‘Nu u in Nederland woont, moet u zich wel aan de Nederlandse regels houden,’ zeiden ze streng toen wij weer van ons pleeggezin defi-

nitief terug naar mijn ouders moesten. ‘Uw kinderen maken hun school netjes af en ze hoeven niet te trouwen als ze niet willen. En u bent de baas over hen, niet hun broer of hun ooms.’

Natuurlijk, natuurlijk! Mijn ouders knikten en lachten.

Mooi zo, dat was dan geregeld. Onnozele jeugdzorg. Dawen en ik wisten wel beter en mijn pleegouders ook. Maar we konden niks doen.

Ik keek naar mijn moeders handen. Ze werkte altijd heel snel, maar nu poetste ze een schoon aanrecht schoner en nog schoner. Haar mond kon wel liegen, maar haar ogen niet en dat wist ze. Ze draaide zich niet om, want dan zou ik de waarheid in haar ogen lezen: nee, meisje, je gaat terug naar Koerdistan en je zit aan hem vast.

‘Mama, ik ben veertien!’ zei ik.

Ze knikte. Ze dacht waarschijnlijk: inderdaad, de hoogste tijd! Zelf was ze getrouwd toen ze twaalf was, dus ik had nog mazzel.

De volgende dag spijbelde ik de laatste twee uur, zodat ik naar mijn pleegmoeder kon, Ella heette ze. We dronken thee op de schommelbank in de tuin. Omdat ik niet durfde te vertellen wat er aan de hand was, deed ik een docent na die een woede-uitbarsting had gehad. ‘Jullie, jullie, jullie...!’

Ella moest lachen. ‘Arme man,’ zei ze.

Daarna vertelde ik dat de bewaker van onze school een relatie had met een meisje uit de vierde.

Ella keek naar me. ‘Lanya, wat is er?’ vroeg ze.

‘We gaan op vakantie naar Irak,’ zei ik.

Ze gaf geen antwoord.